

Devlet Konservatuarı Müdürlüğüne

7.X.1942

14.VIII.1942 Tarih ve 806 sayılı yazı karşılığıdır :

Maliye Vekilliği Varidat Umum Müdürlüğü ifadesiyle 24323/26-17361 sayı altında Maarif Vekilliğine gönderilen yazı sureti incelendi :

Tiyatro ve sinema resmi kanununun^{un} tatbikatı bakımından tiyatro, temsil ve müsamerenin mümeyyiz vasıfları ve bunların birbirlerinden ayırd edilmesine yarıyacak hususiyetler üzerinde vilâyetlerce tereddüde düşüldüğü ve ekseriya ihtilâflara sebebiyet verildiği anlaşılmaktadır.

3702 sayılı tiyatro ve sinema resmî kanunu tiyatro, sinema ve konserleri kanunda tasrih edilen miktarda bir resme tabi tutmaktadır. Buna mukabil, tiyatro, sinema, temsiller dışında kaldığı için 3702 sayılı kanun^{un} şümülüne girmeyen eğlence ve temaşa yerleri biletlerinin sadece damğa resmî kanununa tabî tutulduğu ve müteşebbislerin, temaşa yerlerinin mahiyetlerini değiştirmek suretiyle, ferği farklarından istifadeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

Tatbikatta meydana çıkan ihtilâfların halledilebilmesi için , gözönünde tutulması gereken iki esaslı nokta vardır.

1 - Tiyatro, temsil, müsamere, opera, dram, komedi, musikili komedi, iskeç, karagöz, ortaoyunu adı altında nerede olursa olsun tertip edilen oyunlar, mahiyetleri bakımından Tiyatro ve temsil sanatı içine girerler. Temsil kelimesi bütün bu gösterileri içine alır. Bu gösteriler, müteşebbisleri tarafından intifa maksadıyla tertip edildikleri takdirde 3702 sayılı kanun^{un} şümülüne girer.

2- Tiyatro ve temsil sanatı içine giren ve yukarıda adları geçen tezahürler, nerede olursa olsun, bir hayır cemiyeti menfaatine tertip edildikleri takdirde 3702 sayılı kanunun şümülüne tabiatıyla giremezler.

Tiyatro ile Müsamere arasındaki farka gelince :

Bir müsamerde temsil sanatı içine girebilecek veya giremeyecek gösteriler yapılabilir. Bir müsamerde dram, komedi, musikîli komedi opera vesaire oynanabilir ; bu takdirde bu müsamere temsil, tiyatro mahiyeti gösterir. Bir müsamerde monolog söylenebilir, şiir okunabilir, revü, balet gösterilebilir ; bu takdirde temsil ve tiyatro sanatı dışındadır kalınmış olur. Müsamere adı altında tertip edilecek gösterilerde tiyatro ve sinema kanunu bakımından dikkat edilecek noktalar, kanaatimizce, şunlardır.

1 - Müsamere programında Tiyatro ve temsil sanatı içine giren gösteriler bulunup bulunmadığı ;

2 - Müsamerenin, müteşebbisler tarafından intifa maksadiyle tertip edilip edilmediği,

Müsamere programında temsil sanatı içine giren gösteriler bulunduğu ve müsamere müteşebbisler tarafından intifa maksadiyle tertip edildiği taktirde 3702 sayılı kanunun hükümleri tatbik olunur.

Son zamanlar da bilhassa İstanbul'da bazı içkili gazino ve eğlence yerlerinde saz ve varyete ile birlikte revü adı altında tertip edilen oyunların saz refakatiyle ve millî rakıslarla oynandığı kayıtlı ediliyor ve Tepebaşı Gazinosunda verilen Alabanda adlı revü bu çeşit gösterilere örnek tutuluyor. Sözleri (yani muhaveleri), musikîsi olan her gösteri Tiyatro ve temsil sanatı içine girer. Bu sebeple, bu çeşitten gösterilere ne ad takılırsa takılsın, tiyatro ve temsil olur. Ve 3702 sayılı kanun hükümlerine girer.

Hayır cemiyeti, Halkevi veya spor kulüpleri tarafından hasılatı gayesi ugrunda sarfedilmek üzere tertip edilen bir gösteride muhtelif millî marşlar, oyunlar ve monoloğlardan sonra bir tiyatro kumpanyasına bir piyes oynattırılması halinde bu gösteri tiyatro ve temsil mahiyeti arzemesine rağmen, hasılat kendi gayesi ugrunda sarfedileceği için bu gösterinin 3702 sayılı kanunun hükümleri dışında kalması doğru olur.

Aynı teşekküllerin teşebbüsü ile sırf kendi azaları tarafından tertip edilen program, ne mahiyet gösterirse gösterebilir, yine 3702 sayılı kanunun hükümleri dışında kalması gerektir, çünkü hasılat, hayır cemiyeti, spor kulübü veya halkevi gibi hayır ve Kültür müesseselerinin gayesi ugrunda sarfedilecektir. Şahsî intifa bahis mevzuu değildir.

Yalnız balet numaralarından mürekkep bir gösteri, tiyatro sayılamaz, çünkü balette söz, muhavere yoktur.

Saygılarımla arz ederim.

Konservatuvar Tiyatro Farihi Öğ.
Bedrettin Tuncel

aslının aynıdır.

